

پرسشنامه نارسایی شناختی بوردبنت و همکاران (۱۹۸۲)

سوالات زیر درباره اشتباهات بی اهمیت هستند که هر کسی هر از گاهی انجام می دهد ولی تعدادی از اشتباهات اغلب بیشتر از بقیه اتفاق می افتد. ما می خواهیم بدانیم چند وقت چند وقت این مسائل برای شما در ۶ ماه گذشته رخ داده است لطفاً با علامت ضربدر مشخص کنید.

سن: تحصیلات: وضعیت تأهل: جنسیت:

ردیف	سوالات	همیشه	بسیار بندرت	هر از گاهی	نسبتاً مکرر	مکراً
۱	آیا شما مطلبی را می خوانید و می فهمید درباره آن تأمل نکرده اید و دوباره آن را بخوانید؟					
۲	آیا شما متوجه می شوید فراموش می کنید چرا از یک قسمت خانه به قسمت دیگر رفته اید؟					
۳	آیا شما متوجه علائم کنار جاده نمی شوید؟					
۴	آیا متوجه می شوید موقع نشان دادن جهات، چپ و راست را قاتی می کنید؟					
۵	آیا با افراد برخورد می کنید؟					
۶	آیا می فهمید فراموش کرده اید که آیا چراغ یا گاز را خاموش کرده اید یا در را قفل کرده اید؟					
۷	آیا شما موقع ملاقات افراد به اسم های افراد توجه نمی کنید؟					
۸	آیا چیزی می گوئید و سپس متوجه می شوید که ممکن است توهین در نظر گرفته شود؟					
۹	آیا شما زمانی که کار دیگری انجام می دهید صدای افرادی را که با شما صحبت می کنند را نمی شنوید؟					
۱۰	آیا شما بعد از اینکه عصبانی می شوید پشیمان می شوید؟					
۱۱	آیا شما نامه های مهم را چندین روز پاسخ داده نشده رها می کنید؟					
۱۲	آیا متوجه می شوید فراموش می کنید کدام راه به جاده ای می رود که شما بخوبی می شناسید و قبلاً از آن استفاده می کردید؟					
۱۳	آیا شما نمی توانید چیزی را که می خواهید در سوپر مارکت ببینید (با اینکه آنجاست)؟					

۱۴	آیا بطور ناگهانی با تعجب از خود می پرسید که آیا از یک کلمه به درستی استفاده کرده اید؟					
۱۵	آیا شما در تصمیم گیری مشکل دارید؟					
۱۶	آیا شما می فهمید قرار ملاقات ها را فراموش می کنید؟					
۱۷	آیا فراموش می کنید چیزی مثل روزنامه یا کتاب را کجا گذاشته اید؟					
۱۸	آیا شما متوجه شده اید بطور اتفاقی چیزی را که می خواستید دور انداخته اید و چیزی را که بایستی دور می انداختید نگه داشته اید؟					
۱۹	آیا شما زمانی که بایستی به چیزی گوش کنید خیالبافی می کنید؟					
۲۰	آیا می بینید که اسم افراد را فراموش کرده اید؟					

۲۱	آیا شما انجام کاری را در خانه شروع می کنید و به انجام کار دیگری منحرف می شوید؟				
۲۲	آیا شما متوجه می شوید نمی توانید چیزی را به طور کامل به یاد آورید اگر چه نوک زبان شماست؟				
۲۳	آیا متوجه می شوید فراموش کرده اید برای خرید چه چیزی به فروشگاه آمده اید؟				
۲۴	آیا متوجه می شوید شما نمی توانید درباره هیچ چیزی برای گفتن فکر کنید؟				

معرفی ابزار

پرسشنامه نارسایی شناختی: پرسشنامه نارسایی شناختی توسط بوردبنت و همکاران (۱۹۸۲) طراحی و اعتباریابی شده است، این پرسشنامه شامل ۲۴ گویه بسته پاسخ بر اساس طیف پنج درجه ای لیکرت می باشد، این مقیاس از چهار خرده مقیاس شامل حواس پرتی، مشکلات مربوط به حافظه، اشتباهات و عدم یادآوری اسامی تشکیل شده است، این پرسشنامه توسط ندایی (۱۳۹۴) اعتباریابی شده است.

۲۴ ماده در ۴ خرده مقیاس شامل حواس پرتی (۹ ماده)، مشکلات مربوط به حافظه (۷ ماده) اشتباهات سهوی (۷ ماده) و عدم یادآوری اسامی (۲ ماده) توزیع شده اند.

شیوه نمره گذاری

طیف مورد استفاده در پرسشنامه بر اساس طیف پنج گزینه ای لیکرت می باشد (شامل: هرگز، به ندرت، گاهی اوقات، اغلب و همیشه) در جدول زیر نشان داده شده است.

مقیاس درجه بندی سوالهای پرسشنامه های پژوهش بر اساس مقیاس پنج درجه ای لیکرت					
گزینه انتخابی	هرگز	به ندرت	گاهی اوقات	اغلب	همیشه
امتیاز	۱	۲	۳	۴	۵

به دو طریق می توان از تحلیل این پرسشنامه استفاده کرد

الف: تحلیل بر اساس مولفه های پرسشنامه

ب: تحلیل بر اساس میزان نمره به دست آمده

تحلیل بر اساس مولفه های پرسشنامه

به این ترتیب که ابتدا پرسشنامه ها را بین جامعه خود تقسیم و پس از تکمیل پرسشنامه ها داده ها را وارد نرم افزار اس پی اس کنید. البته قبل از وارد کردن داده ها شما باید پرسشنامه را در نرم افزار اس پی اس تعریف کنید و سپس شروع به وارد کردن داده ها کنید.

چگونگی کار را برای شفافیت بیشتر به صورت مرحله به مرحله توضیح می دهیم

مرحله اول. وارد کردن اطلاعات تمامی سوالات پرسشنامه (دقت کنید که شما باید بر اساس طیف لیکرت عمل کنید مثلاً اگر شخصی سوال ۵ پرسشنامه را خیلی کم انتخاب کرده است شما باید در پرسشنامه در جلوی سوال ۵ عدد ۱ (خیلی کم) را بگذارید.

مرحله دوم. پس از وارد کردن داده های همه سوالات، سوالات مربوط به هر مولفه را کمپیوت (compute) کنید. مثلاً اگر مولفه اول X و سوالات آن ۱ تا ۵ است شما باید سوالات ۱ تا ۵ را compute کنید تا مولفه X ایجاد شود.

به همین ترتیب همه مولفه ها را ایجاد کنید و پس از این کار در نهایت شما باید همه مولفه ها که ایجاد کردید را با هم compute کنید تا این بار متغیر اصلی تحقیق به وجود بیاید که به طور مثال متغیر مدیریت دانش یا ... است.

مرحله سوم. حالا شما هم مولفه‌ها را به وجود آورده اید و هم متغیر اصلی تحقیق را؛ حالا می‌توانید از گزینه آنالیز هر آزمونی که می‌خواهید برای این پرسشنامه (متغیر) بگیرید.

مثلا می‌توانید آزمون توصیفی (میانگین، انحراف استاندارد، واریانس) یا می‌توانید آزمون همبستگی را با یک متغیر دیگر بگیرید.

تحلیل بر اساس میزان نمره پرسشنامه

بر اساس این روش از تحلیل شما نمره‌های به دست آمده را جمع کرده و سپس بر اساس جدول زیر قضاوت کنید.

حد پایین نمره	حد متوسط نمرات	حد بالای نمرات
۲۴	۷۲	۱۲۰

- در صورتی که نمرات پرسشنامه بین ۲۴ تا ۴۸ باشد، میزان متغیر در این جامعه ضعیف می‌باشد.

- در صورتی که نمرات پرسشنامه بین ۴۸ تا ۹۶ باشد، میزان متغیر در سطح متوسطی می‌باشد.

- در صورتی که نمرات بالای ۹۶ باشد، میزان متغیر بسیار بالا می‌باشد.

تعیین پایایی و روایی ابزارهای اندازه‌گیری

بر آورد پایایی پرسشنامه‌ها

برای تعیین پایایی، روشهای مختلفی وجود دارد. در این تحقیق برای مشخص نمودن پایایی پرسشنامه‌ها از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردیده است. این روش برای محاسبه هماهنگی درونی ابزار اندازه‌گیری از جمله پرسشنامه‌ها یا آزمودن‌هایی که ویژگیهای مختلف را اندازه‌گیری می‌کنند بکار می‌رود. در اینگونه ابزار، پاسخ هر سوال می‌تواند مقادیر عددی مختلف را اختیار کند. سرمد و همکاران (۱۳۸۷) معتقدند که «برای محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ابتدا باید واریانس نمره‌های هر زیرمجموعه سوالات پرسشنامه یا زیرآزمون و واریانس کل را محاسبه نمود. سپس با استفاده از فرمول مربوطه مقدار ضریب آلفا را بدست آورد» (ص ۱۶۹).

ضریب پایایی پرسشنامه‌های از طریق فرمول زیر به وسیله نرم‌افزار SPSS محاسبه شده است.

$$ra = \frac{J}{J-1} \left(1 - \frac{\sum s_j^2}{s^2} \right)$$

r_a = ضریب آلفای کرونباخ

J = تعداد سوالات آزمون

$\sum s_j^2$ = واریانس سوالات آزمون

s^2 = واریانس کل آزمونپ

مکاسی و ریچی (۲۰۰۶) ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۱ گزارش داده اند. در پژوهش ندایی (۱۳۹۴) ضریب پایایی این پرسشنامه با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ ۰/۸۵ بدست آمد.

بر آورد روایی پرسشنامه‌ها

^۱ reliability

^۲ Cronbach Alpha Coefficient

^۳ validity

روایی به این مفهوم اشاره دارد که وسیله اندازه گیری چیزی را که ادعا می کند دقیقاً همان چیز را اندازه بگیرد یعنی متناسب با آن باشد و از مهمترین آن روایی صوری و محتوایی است و برای اینکه پرسشنامه ای حداقل دارای روایی محتوایی باشد باید سوالات آزمون با توجه به مبانی تئوریک دقیقاً مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد تا میزان ارتباط و تناسب آنها با موضوع روشن گردد.

در مطالعه ندایی (۱۳۹۴) برای بدست آوردن روایی پرسشنامه از نظرات استاد راهنما و چندین تن از دیگر اساتید و متخصصین و کارشناسان استفاده شده است. و از آنها در مورد مربوط بودن سوالات، واضح بودن و قابل فهم بودن سوالات و اینکه آیا این سوالات برای پرسشهای تحقیقاتی مناسب است و آنها را مورد سنجش قرار می دهد، نظر خواهی شد و مورد تایید قرار گرفت.

تعاریف نظری

نارسایی شناختی: مارتین، نارسایی شناختی را اشتباهات شناختی یا خطاهایی می داند که فرد باید بصورت هنجاری ظرفیت انجام آن را داشته باشد (والاس و همکاران، ۲۰۰۳) این نارسایی های شناختی شامل مشکلاتی در حافظه، توجه و عمل هستند (عریضی و همکاران، ۲۰۰۸). نارسایی شناختی عبارت است از ناتوانی فرد در تکمیل تکالیفی که به طور طبیعی قادر به انجام آن است. نارسایی های شناختی شامل حواس پرتی، مشکلات مربوط به حافظه، اشتباهات سهوی و عدم یادآوری اسامی می باشد (والاس، ۲۰۰۴). نارسایی های شناختی به دلیل تداخل با فعالیت های روزمره می توانند منجر به مشکلات اساسی شوند. جبران این خطاها گاه زمان زیادی می طلبد. در مواقعی که این خطاها در راه اندازی کنش ها رخ می دهند، ممکن آسیب های جدی و حتی مرگ را به دنبال داشته باشند (دورن و همکاران، ۲۰۱۰). نارسایی شناختی به شکست فرد در انجام کارهایی گفته می شود که در حالت عادی قادر به انجام آن ها است (همیلتون، ۱۹۸۱). به عبارت دیگر نارسایی شناختی مجموعه اشتباهات شناختی هستند که در هنگام انجام تکالیفی رخ می دهند که فرد معمولاً آن ها را به شکل موفقیت آمیزی انجام می دهد. برودبنت اولین کسی است که این اصطلاح را مطرح کرد (برودبنت و همکاران، ۱۹۸۲).

تعاریف عملیاتی

تعریف عملیاتی: در این پژوهش منظور از نارسایی شناختی میزان نمره ای است که آزمودنی های مورد نظر در پرسشنامه نارسایی شناختی بدست می آورد. مقایسه اندازه گیری این متغیر از نوع فاصله ای می باشد.

منابع

۱. سرمد، زهره، بازرگان، عباس و حجازی، الهه (۱۳۸۷) **روش های تحقیق در علوم رفتاری**، چاپ دوازدهم، تهران: انتشارات آگاه.
۲. ندایی، علی (۱۳۹۴)، **مقایسه استعداد خستگی، نارسایی شناختی و خشم در بین دانش آموزان با پیشرفت تحصیلی بالا و پایین در مقطع تحصیلی متوسطه در نیمسال تحصیلی ۹۴-۹۳ در شهر اردبیل**، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه ارومیه.

۳. Maccaci L & R ghi S (۲۰۰۷). Cognitive failures, metacognitive beliefs and aging. Pers Individ Dif; ۹۱(۹), ۱۵-۲۳.

۴ Duran et al.

۵ Hamilton

۶ Broadbent et al.

۵. Wallace JC, Vodanovich SJ, Restino BM (۲۰۰۳). Predicting cognitive failures from boredom proneness and daytime sleepiness scores: An investigation with military and undergraduate samples. *Personality Differences*; ۳۴(۱), ۶۳۵-۶۴۴.
۶. Dorn, RRA, Lang, J.WB & Wajters, T. (۲۰۱۰). Self-reported cognitive failures: A core self-evaluation? *Personality Differences*; ۴۹(۴), ۵۱۵-۵۲۲.
۷. Broadbent, DE, Cooper, P.F., Fitzgerald, P & Parkes, KR (۱۹۸۲). The cognitive failures questionnaire (CFQ) and its correlates. *British Journal of Psychology*; ۷۱(۱), ۱-۱۶.
۸. Hamilton JA (۱۹۸۰). Attention, personality, and the self-regulation of mood. *Absorbing interest and boredom* *Progress in Experimental Psychology*; ۱۰(۳), ۲۸۱-۳۱۵.